
JATKUVAN OPPIMISEN UUDISTUS
29.5. seurantaryhmän keskustelujen
yhteenvedot

5.6.2020

owalgroup

Sisältö

- Dioilla on 29.5. pidetyn seurantaryhmän kokouksen alustusten jälkeen käytyjen chat-keskustelujen ja palautekyselyn yhteenvedot. Teemat:
  1. Työ-, koulutus- ja osaamistarpeiden ennakoitijärjestelmän kehittäminen: **diat 3–5**
  2. Elinikäinen ohjaus ja jatkuva oppiminen: **diat 5–8**
  3. Aliedustettujen ryhmien osaaminen: **diat 9–13**
  4. Etuudet: **dia 14**

Työ-, koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointijärjestelmän kehittäminen

Työ-, koulutus- ja elinkeinoasiainneuvon työryhmän ehdotus 29.5.2020 Opetusneuvos Samuli Leveälahti, Opetushallitus Strategiajohtaja Jouko Nieminen, KEHA-keskus

KYSYMYKSET

1. Mikä esitetyissä asioissa oli hyvää?
2. Mihin tulisi jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota?

ENNAKOINTI: Mikä esitetyissä asioissa oli hyvää?

- Ekosysteemiajattelu.
- Eri aikavälien haasteet ja katvealueet tunnistettu hyvin. Erityisesti keskipitkän aikavälin ennakoitiedon tarpeeseen vastaaminen / tarpeen tunnistaminen ja katvealueiden määrittäminen.
- Hyvä kiteytys ja pyrkimys huomioida eri käyttäjäryhmien tietotarpeet ja ajatus ennakoinnista palveluna (ml. käyttäjälähtöisyys, eri toimijoiden yhteistyön tärkeyden huomioiminen, kohderyhmien tunnistaminen).
- Ennakoinnin koordinoijatahon määrittely.
- Alue- ja valtakunnan tason ennakoinnin yhteensovitus.
- Tavoitteena avoin data ja tiedon yhteiskäyttö.
- Tekoälyn käyttöönoton vahvistaminen.

ENNAKOINTI: Mihin tulisi jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota?

- **Rakenteet ja resurssit:** Varmistettava linkitys olemassa oleviin rakenteisiin ja yhteistyömalleihin (ei päällekkäisyyksien rakentamista). Huomiota kiinnitettävä alueellisen ennakkoinnin rakenteisiin ja siihen, miten myös korkeakoulujen tutkimustietoa ja osaamista voidaan hyödyntää ennakkoinnissa. Kiinnitettävä huomiota siihen, miten pystymme hyödyntämään olemassa olevat resurssit parhaalla mahdollisella tavalla ja kiinnittää resurssit tiukemmin tavoitteisiin tarvittaviin resursseihin ja toimenpiteisiin.
- **Tiedon tarve:** Huomioitava vahva tarveperustaisuus. Työelämän näkökulmien mukana pitäminen mukana ennakointityön kehittämisessä. Varmistettava, miten tieto vaikuttaa päätöksentekoon (mm. koulutuksen reagointiaika on hyvin pitkä). Tavoitteena tulee olla myös julkisten palvelujen tuottaminen mahdollistaminen..
- **Toteutus:** Toimijat jo aktiivisemmin mukaan konkretian rakentamiseen. Palvelulähtöisessä ajattelussa keskeistä eri käyttäjäryhmien osallistaminen koko prosessin ajan, eli lähtien jo suunnittelusta. Uuden "palveluorganisaation" roolin ja sijoittumisen selkeämpi hahmottaminen - mitä puretaan? Tietoalusta-kehityksen suhde digivision tavoitteisiin. Mahdollisen tietoalustan kehityksen synkronisointi jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden suunnittelun kanssa.
- **Ennakointitieto:** Keskipitkän aikavälin ennakointiin liittyen mahd. tiedontuotannon aukkojen paikkaaminen yhdistämällä lyhyen ja pitkän aikavälin ennakointitietoja? Paikkatiedon hyväksikäytön mahdollisuudet ja lisäarvo? Ennakkoinnissa pitää tunnistaa ilmiöt niiden kompleksisuuden mukaan. Ennakointi ei saa johtaa eri alojen arvottamiseen tai sitoa liikaa koulutustarjontaa. Tarvitaan ketteryyttä, ettei tieto vanhene.

Elinikäinen ohjaus ja jatkuva oppiminen

Anna Toni, TEM

KYSYMYKSET

1. Mikä esitetyissä asioissa oli hyvää?
2. Mihin tulisi jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota?

OHJAUS: Mikä esitetyissä asioissa oli hyvää?

- Tarpeet todennettu hyvin.
- Käyttäjälähtöisyys palveluiden ja ohjauksen kehittämisessä.
- Ohjauspalvelut laajemmin kaikkien työikäisten saataville.
- Matalan kynnyksen luokku aikuisille.
- Ohjaus lähelle ihmisiä.
- Yhteys palvelutarpeen arviointiin tärkeä havainto ohjauksen kehittämisessä.
- Säätelyn arviointi ja virtaviivaistaminen.

OHJAUS: Mihin tulisi jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota?

- Jos elinikäinen ohjaus halutaan saada toimivaksi, vaatii se aikaisemmasta poikkeavia toimenpiteitä.
- **Eri toimijoiden yhteistyö:** ELO-foorumin ja suunnitteilla olevan jatkuvan oppimisen palveluorganisaation yhteistyö jo rakennusvaiheessa. AVI:t mukaan kehitysyhteistyön (työsuojelutarkastuksilla tavoitetaan yrityksiä ja etsivän nuorisotyön kautta nuoria). KELAn rooli tärkeä ja otettava mukaan. Alueellisesti TE-hallinnon ja oppilaitosten yhteistyön tiivistäminen tärkeää. Koulutuksen järjestäjien resurssipula ristiriidassa yhdenvertaisten (tarpeen mukaisten) palveluiden tuottamisessa. Pitää muistaa myös omaehtoinen koulutus ja sivistystyö. **Olemassa olevan osaamisen ja toimintamallien hyödyntäminen.** Nykyisten mallien benchmarkkaus ja hyvien käytänteiden valinta jatkokehittely toimijoiden kanssa. Moniammatillisen yhteistyön tehokas käyttö.
- **Toimivalta, roolit ja ohjausosaaminen:** Mitkä tahot/palvelut ohjaavat ihmisen järjestelmän piiriin? Keiden kanssa voidaan tehdä yhteistyötä, keiden toimintaa korvaa? Huomiota kiinnitettävä ohjausosaamisen kehittämistarpeisiin. Ohjauksessa hyödynnettävä koulutuksenjärjestäjien osaamista. Viranomaisten resurssit eivät tule riittämään laajamittaiseen ohjaukseen.
- **Kohderyhmänäkökulma:** Miten ohjauksella tavoitetaan syrjäytymisen uhan alla olevat (esim. periytyvä työttömyys). Tukea myös työpaikoille. Huomioitava mikro- ja pk- yritykset ohjaustyössä. Työperäisten maahanmuuttajien muuttuvat ohjaustarpeet.
- **Tavoitteet:** Palveluita saataville tarpeiden mukaan, monikanavaisesti. Ei yliohtausta. Ohjauspalvelut ja tieto rahoituksesta yms. yhdeltä luukulta. Digitaalisissa palveluissa paljon potentiaalia, mutta tarvitaan myös f2f ohjauksellista interventiota, mikä vaatii vaatii henkilöresursseja.

Aliedustettujen ryhmien osaaminen

Saara Ikkela, OKM

KYSYMYKSET

1. Mitä jo tehtyä tulisi jatkaa/vahvistaa?
2. Mitä uutta pitäisi tehdä tulevaisuudessa?
3. Mihin suuntaan valmistelua tulisi jatkaa?

ALIEDUSTETUT RYHMÄT: Mitä jo tehtyä tulisi jatkaa/vahvistaa?

- **Oppeja aikaisemmista ohjelmista:** Noste-ohjelman tyyppinen toimintamalli, ja ohjelman mukaista vertaistukea ja etsivää toimintaa. NAO:n mukaiset toteutukset.
- **Palveluiden koordinaatio:** Aliedustetuille on paljon erilaisia palvelukokonaisuuksia, mutta tarvitaan koordinaatiota ja selkeä konsepti.
- **Ohjauksellisten palvelujen edelleen kehittäminen:** mm. minäpystyvyyden vahvistamiseksi sekä moniammatillinen yhteistyö tukemaan osaamisen kehittämistä. Omaehtoiseen koulutukseen ohjauksen vahvistaminen TE-toimistoissa ja muualla, vrt. vapaa sivistystyö. Kohdennetun ja tarvelähtöisen tuen tarjoaminen jatkossakin.
- **Räätälöity tarjonta/lyhytkestoisemmat koulutukset:** Lyhyempien koulutusten/moduulien tarjonnan lisääminen ammattitaidon vahvistamiseen. Tarjontaan kytkös perustaitojen vahvistamiseen ja koulutuksen nivominen osana työtä, työharjoittelua, työkokeilua, palkkatukea tai esim. kuntoutusta.
- **Eri tavoin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen:** Formaalin ja nonformaalin oppimisen rajojen purkaminen: Kaikki osaaminen näkyväksi ja "Koskeen" (esim. 3-sektorin toiminnassa opittu, osaamismerkki välineenä). Myös työssä opitun osaamisen tunnustaminen.
- **Lähtökohdat ja kohderyhmät:** Toimien tulisi lähteä asiakkaan tarpeista. Onko asiakas yksilö vai osaamista tarvitseva yritys? Miten nämä voisi yhdistää? Tarvitaanko jotain muutosta pysyviin käytäntöihin tai rakenteisiin? Huomio pk-yritysten yrittäjien ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Yksinyrittäjien osaamisen kehittämisen merkitys kasvaa entisestään (voivat olla myös tulevia työnantajayrityksiä).

ALIEDUSTETUT RYHMÄT: Mitä uutta pitäisi tehdä tulevaisuudessa?

- **Viestintä ja tiedottaminen:** Tiedon saaminen tarjonnasta helposti yhdestä paikasta. Kohderyhmäkohtainen tarjonta ja kohdennettu viestintä.
- **Koordinointi ja yhteistyö:** Vaikka monimuotoiselle joukolle tarvitaan monenlaisia ratkaisuja, tarvitaan yhteistä koordinaatiota, esim. toimintaohjelman alle. Yhteistyön tiivistäminen, jotta riskiryhmiin kuuluvat tavoitetaan paremmin.
- **Osaamisen tarjontaan panostaminen:** Kohdennettua tarjontaa lisättävä ja kehitettävä (ei vain tutkintokoulutusta). Koulutustarjonnan koonti. Tulisi löytää keinoja poluttaa osaamisen vahvistamista tutkintoa pienempien osien/osaamiskokonaisuuksien kautta ja siten, että osaaminen rakentuu kohti tutkintoa pienistä osista.
- **Ohjauksen ja osaamisen kehittämisen yhteyden vahvistaminen yksilön näkökulmasta:** Tarvitaan konseptoituja osaamiskokonaisuuksia, jotka vahvistavat yhteisöllisyyttä ja itseluottamusta, moni on yksin ongelmiensa kanssa. Ohjaus/valmennus, joka johtaa osaamisen kehittämiseen, mutta käytännönläheiseen ja työssä tapahtuvaan oppimiseen. Koulutuksesta muodostuvien kokemusten merkitys jatko-opiskelumotivaatioon tulisi muistaa paremmin perus- ja toisen asteen koulutuksessa. Ennaltaehkäisisi "turhaa" koulutuksen vieroksumista. Peruskoulu kuntoon.
- **Tulosohjaus:** TE- toimistojen ohjauspalveluihin; tulostavoitteissa huomio aliedustettuihin ryhmiin ja heidän siirtymiseen palveluihin.
- Työntekijöiden ja työnantajien välinen yhteistyön vahvistaminen asiassa.

ALIEDUSTETUT RYHMÄT: Mihin suuntaan valmistelua tulisi jatkaa?

1/2

- **Oppien hakeminen muualta:** Oppeja kansainvälisistä ratkaisuja. Esim. Itävallan ja Norjan perustaitojen vahvistamista koskevat ohjelmat.
- **Syötteitä valmisteluun:** Ehdotettiin kohderyhmäkohtaisten valmistelutyöryhmien perustaminen. Siirtymistä pois siiloista ohjauksen kentällä. Tarvittaisiin selkeä tiekartta tavoitteisiin pääsystä, toiminnan aikatauluttaminen sekä resurssien määrittelyä. Eri kohderyhmien moninaisia tarpeita koulutuksessa ja ohjauksessa tulisi tarkentaa: millä toimilla erityisesti halutaan pureutua aliedustettuihin ryhmiin ja mitkä kaikille eri ryhmille suunnatut toimet hyödyttävät myös aliedustettuja.
- **Kohderyhmän osallistaminen:** Tarkempi selvitys siitä, mitä aliedustetut ryhmät itse haluavat ja tarvitsevat.
- **Syötteitä palveluiden suuntaamiseen:** Kokonaisvaltainen, monialainen palvelutarpeen arviointi ja siitä ketterä siirtyminen palveluihin. Palveluita tulisi poluttaa ja suunnitelmia pidentää, ei vain yksi toimenpide kerrallaan. Hakevaa toimintaa tulisi tehdä yhteistyössä esim. työpajojen, kansalaisjärjestöjen ja vapaan sivistystyön toimijoiden kanssa. Vapaan sivistystyön valmiuksia tulisi hyödyntää matalan kynnyksen toimijana. Tarvittaisiin pop Up- tyyppistä toimintaa eri toimijoiden yhteistyössä.

ALIEDUSTETUT RYHMÄT: Mihin suuntaan valmistelua tulisi jatkaa?

2/2

- Yksittäisiä muita ehdotuksia:
  - Yksilöistä ja yrityksistä saadun datan hyödyntäminen tarjottaessa osaamista täydentäviä palveluita. Myös säännöllinen kutsu jokaiselle työkäiselle "osaamisen ikävuositarkastuksiin". "Riskiryhmille" kohdistettuja suoralähestymisiä.
  - Motivaation rakentaminen niille, joilla sitä ei ole. Koulutukseen hakeutumisen 25-vuoden ikärajan poistaminen ehtona työmarkkinatuen hakemiselle, jos ei koulutusta. Osaamisen hankkimisessa vahvistetaan yksilöllisiä polkuja (aikuisten perustaidot + ammattiosaamisen vahvistaminen työn ohessa). Tukityöllistämiseen/palkkatukeen velvoite kouluttautua?
- Huomio: maahanmuuttajien osaamistaustan tunnistamisen ja tunnustamisen kehittämiseen: Nyt tilastoissa on koulutusta saaneita henkilöitä, jotka tilastoituu pelkän perusasteen varassa oleviksi siksi, että tilastoinnissa on puutteita.

ETUUDET: Mitä asioita tulisi tehdä lyhyellä aikajänteellä esityksessä nostettujen haasteiden ratkaisemiseksi?

- **Viestintää:** Tarvitaan viestintäsunnitelma. Kootusti viestintä esim. suomi.fi-sivulle rahoitusmahdollisuudet eri elämäntilanteisiin ja työuran vaiheisiin osaamisen kehittämiseen. Selkokielistä viestintää nykyisistä tukimuodoista. Hyviä tarinoita onnistumisista ja niistä viestimistä.
- **Tukimuotojen selkiennyttäminen**, etuuksien selkiennyttäminen, kannustinloukot pois.
- **Taustaperiaatteita:**
  - Osaamisen kehittämiseen kannustaminen. Osaamisen kehittäminen tulisi aina olla passiivisen olemisen vaihtoehtona. Etuudet sellaiselle tasolle, että ne kannustavat oppimiseen ja osaamisen täydentämiseen.
  - Osaamisen ylläpitämisestä huolehtiminen ennakoivalla otteella, pyrkimys pois reaktiivisesta tavasta toimia.
  - Etuuksien perusteellisempi uudelleen tarkastelu tukemaan entistä heterogeenisempiä ja pirstaleisempia työuria. Sosiaaliturvajärjestelmä, joka huomioi elinikäisen oppimisen ja opiskelun luonnollisena osana yksilön elinkaarta ja takaa tuen riittävän tason kaikille kaikissa eri elämäntilanteissa.
  - Osaamisen kehittäminen työllisenä ei saa jäädä etuuksien varjoon.
  - Onko tarpeen ylläpitää etuuksien työllisten ja työttömien tukien jakolinjaa?
  - Etuuspirstaleisuudesta eroon kansalaispalkalla.
- **Palveluiden kehittäminen:** Valmisteltava työnsä menettäville mahdollisuuksia kouluttautua toiselle alalle tai korkeakoulututkintoon. Lisää työvoimakoulutusta ammattitaidon vahvistamiseen. Huomio lomautettujen motivointiin kouluttautua. Palvelumallista napakka pilottihanke. Yhteishankintakoulutusmuotojen kehittäminen? Digitaaliset ratkaisut joustavammin esiin.
- Huomio: Huomioitava myös palkkatuki etuutena.